

بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خودآگاهی جنسی Psychometric Properties of the Sexual Self-awareness Scale in Iranian Society

محبوبه نصیری^۱، *سیمین بشردوست^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه خودآگاهی جنسی در جامعه ایرانی با به کارگیری تحلیل عاملی تأییدی بود. در این پژوهش نمونه‌ای با حجم ۳۱۵ (۱۸۰ نفر زن) و (۱۳۵ نفر مرد) از دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم و تحقیقات به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. جهت بررسی ساختار عاملی تأییدی از روش برآورد کم‌ترین مقدار مجذورات وزن‌دار و برای ارزیابی کفایت برازش مدل با داده‌ها از شاخص‌های CFI ، $RMSEA$ ، RMR ، GFI ، $AGFI$ ، χ^2/df ، χ^2 و $\Delta\chi^2$ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس خودآگاهی جنسی بالاتر از ۰/۷۰ و در حد رضایت‌بخشی بود. ساختار عاملی این مقیاس نیز با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت. ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های پرسشنامه خودآگاهی جنسی مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. میانگین ضرایب همبستگی بین

Abstract

The purpose of this study was to investigate the psychometric properties of sexual self-awareness questionnaire in Iranian society by applying confirmatory factor analysis. In this research, samples of 315 (180 females) and (135 males) of married students studying at the University of Science and Research were selected by cluster sampling method. In order to investigate the confirmatory factor structure, we used the method of estimating the least amount of weighted squares and for measuring the adequacy of model fit with the data, CFI ، $RMSEA$ ، $AGFI$ ، GFI ، χ^2/df ، χ^2 و $\Delta\chi^2$ were used. Cronbach's alpha coefficient was more than 0.70 in terms of sexual self-awareness and was satisfactory. The factor structure of this scale was also confirmed by confirmatory factor analysis. Correlation coefficients between the components of the self-awareness questionnaire were positive and significant at 0.01 level. The mean of correlation coefficients between components was equal to 0.317. This finding indicates the optimal internal correlation of sex-self-knowledge

۱. کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

۲. نویسنده مسئول: استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

questionnaire. Based on the results of this study, the level of sexual self-knowledge for measuring this structure in Iranian samples is sufficiently reliable and reliable.

Keywords: Sexual self-awareness, Validity, Reliability, psychometric .

مؤلفه ها برابر با ۰/۳۱۷ بود، این یافته بیانگر همبستگی درونی مطلوب پرسشنامه خودآگاهی جنسی است. بر اساس نتایج این پژوهش، مقیاس خودآگاهی جنسی برای سنجش این سازه در نمونه دانشجویان ایرانی از پایایی و روایی مناسب برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: خودآگاهی جنسی، روایی، پایایی، روان سنجی

مقدمه

ازدواج در جامعه متغیر امروزی یک پدیده پیچیده است. انسانها به دلایل مختلفی ازدواج می کنند. عشق، امنیت اقتصادی، محافظت، امنیت عاطفی، احساس آرامش، فرار از تنهایی و تمایلات جنسی تعدادی از عواملی هستند که باعث گرایش به ازدواج می شوند (جانتیوز^۱، ۲۰۰۴). ازدواج نوعی پیوند اجتماعی صمیمانه و عمیق میان زن و شوهر است که می تواند منشأ خوشی و شادمانی فراوان و یا رنجی عمیق برای آنان گردد. انگیزه های برقراری روابط صمیمانه بسیار هستند که از آن جمله می توان به دستیابی به عواطف مثبت، صمیمیت، عشق و مصاحبت اشاره کرد که موجب شادمانی و رضایت زوجین شده و سلامت جسمانی و روانی را برای آنان به ارمغان می آورد (ویلیامز، ساسلر و نیکلسون^۲، ۲۰۰۸). رضایت و تمایلات جنسی درونی ترین احساسات و عمیق ترین آرزوهای قلبی انسانها در معنا بخشیدن به یک ارتباط است. رفتارهای جنسی به منظور جلب توجه و رضایت شریک جنسی، برقرار کردن رابطه جنسی، نشان دادن عواطف و آمیزش صورت می گیرد (گیبلین^۳، ۲۰۱۴). طبیعی است که فقدان اطلاعات یا اطلاعات غلط در مورد مسائل جنسی، خطر ایجاد انواع اختلالات جنسی، رفتارهای پرخطر، بیماریهای مقاربتی، کاهش لذت جنسی، بارداری های ناخواسته و مسائل خانوادگی و زناشویی را افزایش می دهد (چان^۴، ۲۰۱۱). اگر زوجین نسبت به تفاوت های خود در تقاضاهای جنسی و تمایلات مختلفشان در آمیزش جنسی آگاهی داشته باشند، می توانند قبل مشکل دار شدن ارتباطشان آن را درمان کنند. برعکس

-
- 1 . Janetius, T
 - 2 . Williams, Sassler, Nicholson
 - 3 . Giblin.
 - 4 . Chan,

اگر زوجین نسبت به این موضوع خود آگاه نباشند، باید شاهد برون ریزی مشکلات شان باشند (تیم و کیلی^۱، ۲۰۱۱). با توجه به اهمیت تأثیر سلامت خانواده در سلامت روانی جامعه و نقش اساسی زن و شوهر در این رابطه و با توجه به این که روابط جنسی صحیح، با کیفیت و رضایت بخش همسران، رضایت زناشویی و سلامت روان بالاتری را برای آنها به دنبال خواهد داشت؛ در صورتی که این روابط مستوانه، در چارچوب خانواده و بر طرف کننده نیازهای زن و شوهر باشد، سهم مؤثری در دوام و قوام خانواده داشت و مانع از فروپاشی این نهاد مقدس می شود؛ از سویی بی توجهی به مسائل جنسی و عدم رضایتمندی جنسی برای فرد عوارضی نظیر افسردگی، اضطراب، کاهش اعتماد به نفس و نیز انزوا را به همراه دارد و هم باعث بروز مشکل در حوزه روابط خانوادگی و زناشویی میشود؛ که در نهایت ممکن است به طلاق عاطفی یا حقوقی ختم شود (شاکرمی، دوانیا، زهراکار و گوهری، ۲۰۱۴).

رفتار جنسی تحت تاثیر متغیرهای متعدد زیستی، اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و رابطه یا قرار دارد (فیشر^۲، ۲۰۰۹). این متغیرها، رفتار جنسی زنان و مردان را به طور متفاوت تحت تاثیر قرار میدهند. برای مثال، مردان در مقایسه با زنان به طور کلی فعالیت جنسی را زودتر (در سنین پایین تر) آغاز می کنند؛ از نظر جنسی با تجربه تر هستند؛ و شرکای جنسی بیشتری دارند (لیندا، شام، لامن، یلو نسون، اومورچیرتای و وایت^۳، ۲۰۰۷). نقش خود آگاهی و دانش فرد نسبت به مسائل جنسی بسیار مهم است و میتواند بر همه ارتباطات و تعاملات زندگی زوجین تأثیرگذار باشند. جایگاه شناخت به عنوان یک متغیر واسطه ای تعامل افراد با یکدیگر نقش برجسته ای دارد. اگر زوجین در زندگی خود شناخت بیشتری نسبت به این بعد مهم رابطه داشته باشند، قادر خواهند بود که شیوه های ارتباطی خود را تغییر دهند و آن را بهبود بخشند و در هنگام بروز تعارضات و مشکلات زناشویی یک راه حل سازنده را در پیش بگیرند (نادری، ۱۳۸۷).

پژوهشها نشان دهنده این موضوع می باشد که مسائل جنسی از لحاظ اهمیت در ردیف مسائل درجه اول یک زندگی دارند (بیرز^۴، ۲۰۰۵) و یکی از مؤلفه های مهم یک ارتباط جنسی موفق دانش و خود آگاهی جنسی است. یافته ها جدید نیز نشان داده اند که دانش، خود آگاهی و نگرش های جنسی با جنبه های مختلف رفتار، عملکرد، رضایت و سلامت جنسی، تصویر بدنی، کیفیت زندگی و سبک های مقابله ای (استالهورف، کراهام، بوچویک، کوفرین و آجاکوویچ^۵، ۲۰۰۷؛ خجسته مهر،

1 . Timm, Keiley

2 . Fisher

3 . Lindau, Schumm, Laumann, Levinson, O'Murirheartaigh & Waite

4 . Byers

5 . Stulhofer, Craham, Bozicevic, Kufirin & Ajdukovic

کوچکی و رجی، ۱۳۹۱؛ نادری، ۱۳۸۷؛ دیلوریو، مکاریتی، دنزومر و مندیس^۱، ۲۰۰۷؛ لو و چن^۲، ۲۰۰۹؛ نقی پور، زارع، تقی لو و حیدری، ۱۳۹۱؛ پور محمدآزاد، شگری، تقی لو، طولابی و فولادوند، ۱۳۹۱؛ نورانی پور، بشارت و یوسفی، ۱۳۸۶) رابطه دارد. با استناد به پژوهشهای ذکر شده مشخص می گردد که خودآگاهی و دانش های جنسی با رضایت جنسی و زناشویی رابطه مستقیم و مثبت دارد؛ حال آن که پژوهش ها درباره میزان آگاهی جنسی حاکی از آن می باشد که میزان خودآگاهی و دانش جنسی به خصوص در کشاور ما به علت مسائل فرهنگی و عقیدتی بسیار پایین می باشد و این مساله در میان زنان نیز شایع تر است. با توجه به سوابق پژوهشی و اهمیت مسایل جنسی در زندگی زناشویی؛ هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی ویژگی های روانسنجی مقیاس خودآگاهی جنسی در جامعه دانشجویان متاهل ایرانی است.

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر از نوع توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان متاهل مشغول به تحصیل ۹۵-۹۶ دانشگاه علوم و تحقیقات که تعداد آنها ۱۸۰۰ نفر بود. با عنایت به جدول کرجسی مورگان (۱۹۷۰) نمونه آماری شامل ۳۱۸ دانشجوی متاهل شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم و تحقیقات در سال ۹۵-۹۶ به صورت غیرتصادفی انتخاب شدند. بعد از دریافت مجوزهای لازم از اداره آموزش دانشگاه پرسشنامه ها در اختیار گروه نمونه قرار گرفت و بعد توضیحاتی راجع به نحوه پرکردن پرسشنامه ها در اختیار آنها قرار گرفت، سپس پرسشنامه ها جمع آوری و توسط نرم افزار آموس با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تاییدی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین جهت ملاحظات اخلاقی، به کلیه شرکت کنندگان اطمینان داده شد، که پاسخ های آنها محرمانه باقی مانده و از پاسخ های آنها صرفاً استفاده علمی خواهد شد.

ابزار پژوهش

• پرسشنامه خودآگاهی جنسی (SAS):

برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه آگاهی جنسی استفاده گردید. این پرسشنامه یک ابزار عینی و خود گزارشی است در سال ۱۹۹۱ توسط اسنل، فیشر و میلر به منظور ارزیابی چهار تمایل شخصی مرتبط با آگاهی جنسی و جرأت ورزی جنسی ساخته شد. (۱) هشجاری جنسی که به عنوان تمایل به تفکر و تامل درباره ماهیت مسائل جنسی تعریف می شود. (۲) اشتغال جنسی که به عنوان تمایل فرد به تفکر بسیار زیاد درباره مسائل جنسی تعریف شده است. (۳) نظارت جنسی که به صورت تمایل فرد به آگاه شدن از تاثیری که از نظر جنسی بر روی دیگران می گذارد تعریف شده است. (۴) جرأت ورزی که به معنای تمایل فرد به برخورد جرأت مندانه درباره ابعاد جنسی زندگی اش است.

1 . Dilorio, McCarty, Denzmore & Landis

2 . Lou, J. H., & Chen

این آزمون دارای ۳۶ عبارت است و کارآزمودنی ها باید در یک طیف لیکرت پنج درجه ای میزان موافقت یا مخالفت خود با هریک از عبارات را مشخص کنند. عبارت ۴ زیر مقیاس : (۱) هشیاری جنسی (۶ عبارت)، عبارات (۱، ۴، ۱۰، ۱۳، ۲۲، ۲۵، ۲) نظارت جنسی (۹ عبارت)، عبارات (۲، ۳، ۷ عبارت)، عبارات (۳، ۳۲، ۳۱، ۲۸، ۲۶، ۲۳، ۱۷، ۱۴، ۵، ۲) از جاذبه جنسی (۳ عبارت)، عبارات (۱، ۸، ۲۹). تعدادی از عبارات مربوط به هیچ کدام از زیرمقیاس ها نبوده و به منظور پنهان ماندن هدف آزمون به عنوان پرکننده، (عبارات (۷، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۷، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶) آورده شده اند. شیوه نمره گذاری گزینه های پرسشنامه آگاهی جنسی بدین شرح است: الف = ۴ = ب = ۳ = ج = ۲ = د = ۱ = ه = ۰ در عبارات (۳، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶) الف = ۰ = ب = ۱ = ج = ۲ = د = ۳ = ه = ۴ = .

برای بدست آوردن نمره هر زیر مقیاس باید امتیاز همه عبارات مربوط به زیرمقیاس مودر نظر را با هم جمع کنید. نمره بالا در هر زیر مقیاس نشان دهنده تمایل بالای آزمودنی در زیر مقیاس مورد نظر است. به منظور هنجاریابی پرسشنامه آگاهی جنسی این آزمون برروز دو نمونه مستقل (نمونه اول شامل ۲۶۵ زن، ۱۱۷ مرد و ۴ نفر با جنسیت نام مشخص و نمونه دوم شامل ۲۶۵ زن، ۱۱۷ مرد، و ۴ نفر با جنسیت نام مشخص که از دانشجویان رشته روان شناسی دانشگاه میدوسترن بودند) اجرا شد. میانگین سنی گروه اول ۲۴/۱ و میانگین سنی گروه دوم ۲۴/۰۷ بود. در گروه اول ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس هشیاری جنسی برای مردان = ۰/۸۳ و برای زنان = ۰/۸۶، زیرمقیاس نظارت جنسی برای مردان = ۰/۸۰ و برای زنان = ۰/۸۳، زیرمقیاس آگاهی از جاذبه جنسی برای مردان = ۰/۸۹ و برای زنان = ۰/۹۲ و برای جرات ورزی جنسی مردان = ۰/۸۳ و برای زنان = ۰/۸۱ گزارش شد. در گروه دوم ضریب آلفای کرونباخ زیرمقیاس هشیاری برای مردان = ۰/۸۵ و برای زنان = ۰/۸۸، زیرمقیاس نظارت جنسی برای مردان = ۰/۸۱ و برای زنان = ۰/۸۲، زیرمقیاس آگاهی از جاذبه جنسی برای مردان = ۰/۹۲ و برای زنان = ۰/۹۲، و برای جرات ورزی جنسی برای مردان = ۰/۸۰ و برای زنان = ۰/۸۵ گزارش شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت کنندگان ۳۵/۹۳ و ۸/۴۶ سال بود. میزان تحصیلات ۳۲ نفر از شرکت کنندگان کاردانی، ۹۰ نفر کارشناسی، ۱۳۶ نفر کارشناسی ارشد و ۵۷ نفر دکتری بود. لازم به توضیح است که میانگین و انحراف استاندارد سال های زندگی مشترک شرکت کنندگان با همسر خود به ترتیب ۱۱/۰۰ و ۸/۸۷ بود.

جدول ۱: میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی هر یک از گویه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی

گویه	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	گویه	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
گویه ۱	۰/۹۳	۰/۱۹	۰/۲۴	۰/۶۴	گویه ۱۵	۲/۲۸	۱/۴۲	-۰/۲۴	-۰/۲۰
گویه ۲	۱/۶۰	۱/۳۴	۰/۲۶	-۰/۱۸	گویه ۱۷	۰/۹۱	۱/۲۳	۰/۱۲	۰/۰۱
گویه ۳	۱/۱۱	۱/۲۶	۰/۸۸	-۰/۳۷	گویه ۱۸	۱/۷۹	۱/۴۰	۰/۲۵	-۰/۲۳
گویه ۴	۱/۱۶	۱/۳۱	۰/۰۶	-۰/۲۵	گویه ۲۲	۱/۵۵	۱/۳۴	۰/۴۸	۰/۹۲
گویه ۵	۱/۲۸	۱/۴۷	-۰/۷۰	۰/۰۱	گویه ۲۳	۱/۸۸	۱/۵۳	-۰/۰۴	-۰/۵۱
گویه ۶	۱/۶۷	۱/۵۰	۰/۳۰	۰/۴۲	گویه ۲۴	۱/۶۸	۱/۳۸	-۰/۳۴	۰/۰۷
گویه ۸	۱/۹۶	۱/۵۱	۰/۰۵	-۰/۴۵	گویه ۲۵	۱/۴۴	۱/۳۵	-۰/۵۷	-۰/۸۹
گویه ۹	۱/۴۶	۱/۳۸	۰/۶۱	۰/۷۵	گویه ۲۶	۱/۶۹	۱/۴۸	۰/۲۹	-۰/۳۱
گویه ۱۰	۱/۴۳	۱/۳۰	-۰/۲۳	-۰/۴۹	گویه ۲۸	۱/۶۶	۱/۴۵	۰/۳۳	۰/۲۷
گویه ۱۱	۱/۷۶	۱/۴۰	۰/۲۷	-۰/۲۰	گویه ۲۹	۲/۰۶	۱/۳۷	۰/۰۱	-۰/۱۶
گویه ۱۲	۲/۰۲	۱/۵۲	۰/۰۱	-۰/۴۵	گویه ۳۰	۱/۹۶	۱/۳۸	۰/۱۲	۰/۱۷
گویه ۱۳	۱/۲۸	۱/۲۶	-۰/۷۳	-۰/۵۲	گویه ۳۱	۱/۷۳	۱/۳۵	۰/۲۷	-۰/۱۲
گویه ۱۴	۱/۰۶	۱/۲۲	۰/۲۱	۰/۰۲	گویه ۳۲	۱/۷۵	۱/۴۳	۰/۲۲	-۰/۲۸

جدول ۱ نشان می دهد که بالاترین میانگین مربوط به گویه ۱۵ و پایین ترین میانگین متعلق به گویه ۱۸ است. جدول فوق علاوه بر میانگین و انحراف استاندارد گویه های پرسشنامه، مقادیر کشیدگی و چولگی آنها را نیز نشان می دهد که براساس آن مقادیر کشیدگی و چولگی همه گویه ها در محدوده ± ۲ بوده و بنابراین توزیع داده های مربوط به آن گویه ها نرمال است.

تحلیل عاملی تاییدی: به منظور ارزیابی روایی عاملی پرسشنامه خودآگاهی جنسی اسنل، فیشر و میلز (۱۹۹۱) تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از نرم افزار Amos 18.0 (آربوکل^۱، ۲۰۰۵) و روش برآورد بیشینه احتمال^۲ به کار گرفته شد. منطبق بر دستورالعمل نمره گذاری پرسشنامه گویه های ۷، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۷، ۳۳، ۳۴، ۳۵ و ۳۶ مورد استفاده قرار نگرفتند. به گویه های باقی مانده در تحلیل اجازه داده شد تا تنها بر یک عامل مکنون بار عاملی ایجاد کنند. بدین صورت که گویه های ۱، ۴، ۱۰، ۱۳، ۲۲ و ۲۵ به عنوان نشانگرهای عامل مکنون هشیاری جنسی، گویه های ۲، ۵، ۱۴، ۱۷، ۲۳، ۲۶، ۲۸، ۳۱ و ۳۲ نشانگرهای عامل مکنون نظارت جنسی، گویه های ۳، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۲۴، ۱۸ و ۳۰ نشانگرهای عامل مکنون جرات ورزی و

1 . Arbuckle
2 . Maximum Likelihood

در نهایت گویه های ۸، ۱۱ و ۲۹ به عنوان نشانگرهای عامل مکنون آگاهی از جاذبه جنسی در نظر گرفته شدند. علاوه بر این به عامل های مکنون مفروض اجازه داده شد تا با یکدیگر همبسته باشند. تحلیل عاملی تاییدی انجام شد. شاخص کای اسکوئر بر پایه ۲۹۳ درجه آزادی برابر با ۷۰۹/۰۶ به دست آمد، که از نظر آماری همچنان که در یک نمونه بزرگ انتظار می رود، معنادار بود. شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۸۹۶ و شاخص نکویی برازش (GFI^۲) برابر با ۰/۸۷۴ بود که پایین تر از نقاط برش توصیه شده به وسیله هو و بنتلر (۱۹۹۹)، رجوع کنید به میرز و همکاران، (۲۰۰۶) بودند. بر خلاف سه شاخص برازندگی دیگر، شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA^۳) برابر با ۰/۰۷۰ بود و از ساختار چهار عاملی مقیاس پرسشنامه خودآگاهی جنسی حمایت نمود. با توجه به شاخص های برازندگی ضعیف حاصل از تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه، مدل اندازه گیری در دو مرحله اصلاح شد جدول ۲ شاخص های برازندگی مدل اولیه و مدل های اصلاح شده را نشان می دهد.

جدول ۲: شاخص های برازندگی مدل اولیه و اصلاح شده اندازه گیری

شاخص های برازندگی	χ^2	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	CFI
مدل اولیه	۷۰۹/۰۶	۲/۴۲	۰/۰۷۰	۰/۸۷۴	۰/۸۳۷	۰/۸۹۶
مدل اصلاح شده ۱ (ایجاد کوواریانس بین خطاهای دو گویه ۳۱ و ۳۲)	۶۱۳/۲۰	۲/۱۰	۰/۰۶۱	۰/۸۹۲	۰/۸۵۱	۰/۹۰۹
مدل اصلاح شده ۲ (ایجاد کوواریانس بین خطاهای دو گویه ۱ و ۴)	۵۳۲/۵۳	۱/۸۳	۰/۰۵۴	۰/۹۰۴	۰/۸۶۲	۰/۹۲۲
نقاط برش قابل قبول (میرز و همکاران، ۲۰۰۶)	$P > ۰/۰۵$	< ۳	$< ۰/۰۸$	$> ۰/۹۰$	$> ۰/۸۵۰$	$> ۰/۹۰$

به منظور بهبود دیگر شاخص های برازندگی (CFI و GFI)، شاخص های اصلاح^۴ ارزیابی و بر اساس آن مدل در دو مرحله با ایجاد کوواریانس بین خطاهای دو گویه ۳۱ و ۳۲ (مرحله اول) و گویه های ۱ و ۴ (مرحله دوم) اصلاح و در نهایت شاخص های برازندگی قابل قبول به دست آمد. در ادامه جدول ۳ بارهای عاملی استاندارد نشده^۵ (b)، استاندارد^۶ (β)، خطای استاندارد (SE) و نسبت بحرانی (CR) را برای هر یک از نشانگرهای متغیرهای مکنون پرسشنامه خودآگاهی جنسی نشان می دهد.

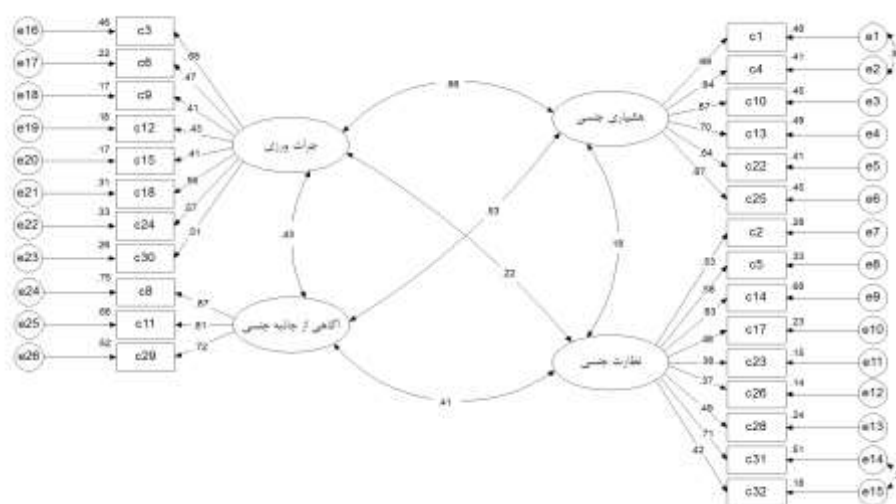
1. Comparative fit index
2. Goodness of fit index
3. Root Mean Square Error of Approximation
4. Modification Indices
5. unstandardized parameters
6. standardized parameters

جدول ۳: پارامترهای مدل اندازه گیری پرسشنامه خودآگاهی جنسی در تحلیل عاملی

تأییدی				
متغیرهای مکنون - نشانگر	b	β	SE	p
هشیاری جنسی - گویه ۱	۱	۰/۶۹۰		
هشیاری جنسی - گویه ۴	۱/۰۲۳	۰/۶۴۲	۰/۰۸۱	۱۲/۵۸**
هشیاری جنسی - گویه ۱۰	۱/۰۶۷	۰/۶۷۱	۰/۱۰۲	۱۰/۴۱**
هشیاری جنسی - گویه ۱۳	۱/۰۷۱	۰/۶۹۷	۰/۱۰۰	۱۰/۷۵**
هشیاری جنسی - گویه ۲۲	۱/۰۴۳	۰/۶۳۹	۰/۱۰۵	۹/۹۶**
هشیاری جنسی - گویه ۲۵	۱/۱۰۷	۰/۶۷۳	۰/۱۰۶	۱۰/۴۳**
نظارت جنسی - گویه ۲	۱	۰/۵۳۱		
نظارت جنسی - گویه ۵	۱/۱۸۵	۰/۵۷۸	۰/۱۵۹	۷/۴۷**
نظارت جنسی - گویه ۱۴	۱/۴۱۲	۰/۸۲۶	۰/۱۵۹	۸/۹۱**
نظارت جنسی - گویه ۱۷	۰/۸۲۴	۰/۴۷۸	۰/۱۲۵	۶/۵۸**
نظارت جنسی - گویه ۲۳	۰/۸۱۵	۰/۳۸۲	۰/۱۴۷	۵/۵۵**
نظارت جنسی - گویه ۲۸	۱/۰۰۱	۰/۴۹۲	۰/۱۴۹	۶/۷۱**
نظارت جنسی - گویه ۳۱	۱/۳۴۱	۰/۷۱۴	۰/۱۵۹	۸/۴۳**
نظارت جنسی - گویه ۳۲	۰/۸۳۹	۰/۴۲۲	۰/۱۴۲	۵/۹۱**
نظارت جنسی - گویه ۲۶	۰/۷۷۰	۰/۳۷۲	۰/۱۴۲	۵/۴۳**
جرات ورزی - گویه ۱۸	۱	۰/۵۵۸		
جرات ورزی - گویه ۱۵	۰/۷۳۷	۰/۴۰۷	۰/۱۲۶	۵/۸۷**
جرات ورزی - گویه ۱۲	۰/۷۹۶	۰/۴۳۲	۰/۱۳۵	۵/۹۲**
جرات ورزی - گویه ۹	۰/۷۲۰	۰/۴۰۹	۰/۱۲۲	۵/۸۸**
جرات ورزی - گویه ۶	۰/۸۹۲	۰/۴۶۵	۰/۱۳۷	۶/۵۲**
جرات ورزی - گویه ۳	۱/۰۸۷	۰/۶۷۶	۰/۱۲۹	۸/۳۹**
جرات ورزی - گویه ۲۴	۱/۰۰۵	۰/۵۷۲	۰/۱۳۳	۷/۵۶**
جرات ورزی - گویه ۳۰	۰/۸۹۷	۰/۵۱۰	۰/۱۲۹	۶/۹۸**
آگاهی از جاذبه جنسی - گویه ۲۹	۱	۰/۷۲۳		
آگاهی از جاذبه جنسی - گویه ۱۱	۱/۱۴۹	۰/۸۱۲	۰/۰۸۸	۱۳/۰۱**
آگاهی از جاذبه جنسی - گویه ۸	۱/۳۲۷	۰/۸۶۶	۰/۱۰۰	۱۳/۲۹**

نکته: بارعاملی استاندارد نشده گویه های ۱، ۲، ۱۸ و ۲۹ با عدد یک تثبیت شده و بنابراین خطای استاندارد و نسبت بحرانی آن دو محاسبه نشده است

براساس نتایج ارائه شده در جدول ۳ بارهای عاملی استاندارد همه گویه ها بزرگتر از ۰/۳۲ است. طبق دیدگاه تاباچینک و فیدل (۲۰۰۷)، بارهای پایین تر از ۰/۳۲ ضعیف محسوب می شود. براین اساس می توان گفت همه گویه ها از قابلیت لازم برای اندازه گیری چهار مؤلفه هشیاری جنسی، نظارت جنسی، جرات ورزی و آگاهی از جاذبه جنسی برخوردارند. در کل براساس نتایج جدول ۳ چنین نتیجه گیری شد که تحلیل عاملی تاییدی از ساختار چهار مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی، حمایت می کند. شکل ۱ مدل اندازه گیری پرسشنامه خودآگاهی جنسی و پارامترهای آن با استفاده از داده های استاندارد را نشان میدهد.

شکل ۱: مدل اندازه گیری پرسشنامه خودآگاهی جنسی و پارامترهای آن با استفاده از نمره های استاندارد

به منظور ارزیابی همبستگی درونی مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی ضرایب همبستگی آنها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و به منظور ارزیابی همسانی درونی آنها ضرایب آلفای کرونباخ به کار گرفته شد. جدول ۴ میانگین، انحراف استاندارد، ضرایب همبستگی و ضرایب آلفای کرونباخ مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی را نشان می دهد.

جدول ۴: میانگین، انحراف استاندارد، ضرایب همبستگی و ضرایب آلفای

کرونباخ مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی

متغیرهای تحقیق	۱	۲	۳	۴
۱. هشیاری جنسی	-			
۲. نظارت جنسی	۰/۱۹۴**	-		
۳. جرات ورزی	۰/۶۲۶**	۰/۳۰۷**	-	
۴. آگاهی از جاذبه جنسی	۰/۵۲۶**	۰/۴۲۳**	۰/۳۵۸**	-
میانگین	۷/۷۸	۱۳/۵۷	۱۳/۹۷	۵/۷۸
انحراف استاندارد	۵/۷۴	۷/۵۴	۶/۶۲	۳/۷۳
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۸۳۳	۰/۷۷۹	۰/۷۳۰	۰/۸۴۱

* $p < ۰/۰۵$ و ** $p < ۰/۰۱$

همچنان که جدول فوق نشان می دهد، ضرایب همبستگی بین مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. میانگین ضرایب همبستگی بین مؤلفه ها برابر با ۰/۳۱۷ بود، این یافته بیانگر همبستگی درونی مطلوب پرسشنامه خودآگاهی جنسی است. همچنین جدول ۴ نشان می دهد ضرایب آلفای کرونباخ همه مؤلفه های پرسشنامه بالاتر از ۰/۷ است، این موضوع نشان می دهد که گویه های هر یک از مؤلفه های پرسشنامه از همسانی درونی قابل قبولی برخوردارند. لازم به توضیح است که ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۴۳ به دست آمد.

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاضر، ویژگیهای روانسنجی مقیاس خودآگاهی جنسی شامل روایی، همسانی درونی و پایایی را در نمونه ای از جمعیت عمومی تایید کرد. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس خودآگاهی جنسی بالاتر از ۰/۷۰ و در حد رضایت بخشی بود. ساختار عاملی این مقیاس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت. این یافته ها، با نتایج پژوهش های انجام شده در زمینه ویژگی های روانسنجی نسخه ۳۰ گویه ای مقیاس دانش و نگرش جنسی بشارت (۱۳۸۴) و بشارت و رنجبر (۱۳۹۲) و آدیس و همکاران (۲۰۰۵) مطابقت می کنند. بر این اساس می توان گفت همه گویه ها از قابلیت لازم برای اندازه گیری چهار مؤلفه هشیاری جنسی، نظارت جنسی، جرات ورزی و آگاهی از جاذبه جنسی برخوردارند. در کل چنین نتیجه گیری شد که تحلیل عاملی تأییدی از ساختار چهار مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی، حمایت می کند.

همچنین ضرایب همبستگی بین مؤلفه های پرسشنامه خودآگاهی جنسی مثبت و در سطح $0/01$ معنادار است. این یافته ها با نتایج پژوهش های انجام شده، در زمینه روایی نسخه ۳۰ گویه ای مقیاس دانش جنسی بشارت (۱۳۸۴) و بشارت و رنجبر (۱۳۹۲) مطابقت میکند و مقیاس خودآگاهی جنسی را برای استفاده در پژوهشهای آینده مورد تایید قرار میدهند. این موضوع نشان می دهد که گویه های هر یک از مؤلفه های پرسشنامه از همسانی درونی قابل قبولی برخوردارند که همسانی درونی گویه های مقیاس خودآگاهی جنسی و زیر مقیاسهای آن بر حسب ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شد و مورد تایید قرار گرفت و در سطح $p < 0/01$ معنادار محاسبه شد که این یافته ها با نتایج قبلی در مورد پایایی نسخه نگرش جنسی همخوان است. از آنجایی که یکی از خصوصیات اشخاص سالم و دارای سلامت روان، شناخت محدودیتها و نواقص خود است، خودآگاهی و دانش جنسی باعث افزایش شناخت و پذیرش محدودیتها می شود و صمیمیت و رضایت زناشویی و جنسی را افزایش می دهد.

بر اساس یافته های این پژوهش، میانگین نمره مردان در زیر مقیاسهای خودآگاهی جنسی به صورت معناداری از میانگین نمره زنان در این زیر مقیاسها بیشتر بود. این موضوع بیانگر این است که اطلاعات و تجربه های جنسی مردان بیشتر از زنان است و بازخورد مردان نسبت به مسایل جنسی مثبت تر است که این مساله تصدیق کننده این موضوع است که عوامل زیستی و فرهنگی-اجتماعی بر رفتار جنسی تاثیر دارند و پژوهشهای اخیر نیز تاثیر عوامل زیستی و محیطی بر رفتار جنسی را تایید کرده اند (موستانسکی^۱، ۲۰۰۷) و به دنبال این مساله، این احتمال مطرح میشود که مردان در فرهنگ ایرانی در رابطه با مسایل جنسی شامل آموزشها، بازخوردها، رفتارها و تجربه های جنسی آزادترند، در حالی که دختران در رابطه با همین مسایل با محدودیت های بیشتری مواجه هستند. وقتی کنجکاوی ها و رفتارهای جنسی برای دختران ناززنده سازی میشود اما برای پسران چنین نمیشود و حتی موضع گیری غالب در فرهنگ عامه آنها را تشویق و ترغیب میکند، چنین تفاوتی دور از انتظار نیست.

در تبیین یافته های این پژوهش می توان اذعان داشت که ارضای نیازهای اساسی روان‌شناختی یکی از جنبه‌های مهم فردی است که انتظار می‌رود در روابط نزدیک و صمیمی تحقق یابد و در خصوص روابط زناشویی یکی از اصول و پایه‌های اساسی محسوب می‌شود که اصولاً هدف از ازدواج علاوه بر ارضای سایر نیازها، ارضای این نیازها است. از میان عوامل بین‌فردی مختلف، رابطه جنسی به عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان از اهمیت خاصی برخوردار است که ناکارآمدی در آن باعث بروز مشکلات فراوانی می‌شود تا جایی که منجر به ایجاد اختلالات پایدار و عمیقی در روابط زوج‌ها، تنفر از همسر، دلخوری، حسادت و رقابت برای سرکوب یکدیگر، مقصر دانستن همسر در بسیاری از

^۱ . Mustanski

مشکلات زندگی، حس انتقام‌گیری ناخودآگاه، احساس تحقیر شدن توسط همسر، احساس عدم اعتماد به نفس، احساس شی بودن و ملعبه واقع شدن و احساس مورد بی‌اعتنایی واقع شدن می‌شود. این مسایل توسط سایر تنش‌ها و اختلافات، تقویت شده یا در قالب آنها تجلی و بروز می‌یابد و شکاف بین همسران را رفته رفته عمیق‌تر می‌سازد. خودآگاهی جنسی که مجموعه‌ای از صفات اولیه و ثانویه جنسی (تغییرات فیزیکی و روان‌شناختی مستقیم و غیرمستقیم جنسی در طول دوران زندگی و به ویژه دوران بلوغ و یائسگی و سالمندی)، هویت جنسی (که سازنده‌ی شخصیت مستقل و تعریف شده‌ی دختر نوجوان و پسر نوجوان و زن و مرد و والده و والد و نقش جنسی است)، اطلاعات زناشویی (شامل رابطه‌ی جنسی و لذت و روش‌های آمیزش و غیره)، بیماری‌های مقاربتی (مثل ایدز و هپاتیت و سوزاک و غیره) را شامل می‌شود، از اهمیت بالایی برخوردار است. هشیاری جنسی به عنوان مولفه‌یابی از خودآگاهی جنسی به تمایل فرد به اندیشیدن و تأمل در خصوص ماهیت مسایل جنسی می‌پردازد که توجه به این بُعد آنچنان که گفته شد سبب و ایجاد رضایت‌مندی زناشویی می‌شود. به صورتی که خودآگاهی جنسی بر بهبود عملکرد جنسی تاثیر دارد (بای و دیگران، ۱۳۹۱) و افزایش آگاهی و دانش در این خصوص تاثیر مستقیمی بر بالا بردن رضایت جنسی می‌گذارد (راستگو، گلزاری، براتی سده، ۱۳۹۳) و در نتیجه رضایت جنسی سبب افزایش رضایت‌مندی زناشویی می‌شود (حجت‌پناه و رنجبر کهن، ۱۳۹۲).

به طور کلی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پرسشنامه خودآگاهی جنسی در بین جامعه دانشجویان متاهل ایرانی دارای پایایی و روایی قابل قبولی است. با توجه به بالا بودن روایی و پایایی مقیاس خود آگاهی جنسی، می‌توان گفت این ابزار یک مقیاس خودگزارش دهی مفید و مناسب در حوزه روابط جنسی و زناشویی، به ویژه برای اهداف تحقیقاتی است و درمانگران و پژوهشگران می‌توانند از آن به عنوان ابزار کمک تشخیصی، غربالگری و پژوهش‌های اکتشافی، آسیب‌شناسی جنسی و تاثیر اختلالهای جنسی بر سلامت و کیفیت زندگی استفاده نمایند. عدم همکاری برخی از دانشجویان در پاسخگویی به پرسشنامه، بازنگرداندن تعدادی از پرسشنامه‌ها و بی‌جواب گذاشتن برخی از سوالات و به دلیل اینکه پژوهش در گروه دانشجویان انجام شده است، اکثر افراد را جوانان تشکیل داده‌اند و این موضوع تعمیم‌پذیری نتایج به سایر گروه‌های سنی مختلف را دشوار خواهد کرد و همچنین بررسی سخت و دشوار متغیر دانش جنسی به علل فرهنگی و بافت مذهبی جامعه ایران و محدودیت دیگر در مورد ویژگیهای روانسنجی مقیاس خودآگاهی جنسی، جامعه پژوهش حاضر، یعنی نمونه‌ای از جمعیت عمومی، است. به همین دلیل، این نتایج، مخصوصاً در زمینه تحلیل عاملی مقیاس خودآگاهی جنسی، باید مقدماتی تلقی شوند. پیشنهاد می‌شود گروه‌های مختلف سنی در پژوهش‌های بعدی در نظر گرفته شود و روان‌شناختی، مشاوران و برنامه‌ریزان از این ابزار به عنوان ابزاری مناسب در مشاوره‌های خانواده، ازدواج و ... استفاده کنند. همچنین

اجرای این پژوهش نیز در دیگر شهرها و مقایسه نتایج حاصل از آن مطالعات با پژوهش‌های انجام شده قبلی و نیز بررسی متغیرهای پژوهش در جامعه مردان و مقایسه نتایج حاصل از آن با جامعه زنان می‌تواند کارساز باشد.

منابع فارسی

- بای، ف.، بهرامی، ف.، فاتحی‌زاده، م.، احمدی، ا.، اعتمادی، ع. (۱۳۹۱). بررسی نقش جرات ورزی و خودآگاهی در پیش‌بینی عملکرد جنسی. *اندیشه و رفتار*. ۷ (۲۶): ص ۷-۱۶.
- بشارت، م. ع. (۱۳۸۴). ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس دانش و نگرش جنسی. گزارش پژوهشی. دانشگاه تهران.
- بشارت، م. ع.، رنجبر، ا. (۱۳۹۲). ساخت و اعتباریابی مقیاس دانش و نگرش جنسی. *روانشناسی معاصر*. ۸(۱): ۲۱-۳۲.
- حجت‌پناه، م.، رنجبر، ز. (۱۳۹۲). رابطه رضایت جنسی، رضایت زناشویی و رضایت زندگی زوجین. *چشم‌انداز امین در روان‌شناسی کاربردی*. سال اول. ۱(۱): ص: ۵۶-۶۳.
- خجسته مهر، ر.، کوچکی، ر.، و رجبی، غ. (۱۳۹۱). نقش واسطه‌های اسنادهای ارتباطی و راهبردهای حل تعارض غیر سازنده در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و کیفیت زناشویی. *دوفصلنامه روانشناسی معاصر*. ۱۴، ۱۴.
- راستگو، ن.، گلزاری، م.، براتی، ف. (۱۳۹۳). اثربخشی افزایش دانش جنسی بر رضایت زناشویی زنان متأهل. *مطالعات روان‌شناسی بالینی*. ۵ (۱۷): ص: ۳۵-۴۸.
- پور محمدآزاد، ع.، شکری، ا.، تقی‌لو، ص.، طولابی، س.، فولادوند، خ. (۱۳۹۱). تغییرناپذیری جنسی روابط بین روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، سبک‌های مقابله، تنش‌گرهای تحصیلی و واکنش به آن با بهزیستی ذهنی. *روانشناسی کاربردی*; ۶(۳): ۱۱۸-۱۰۳.
- نقی پور، ل.، زارع بهرام آبادی، م.، تقی‌لو، ص.، حیدری، ح. (۱۳۹۱). مقایسه تصور بدنی، رضایت جنسی و کیفیت زندگی در زنان مبتلا به سرطان سینه (گروه جراحی حفظ سینه و جراحی ماستکتومی) با زنان غیرمبتلا در استان مرکزی. *مطالعات زنان*: ۱۰(۴): ۶۲-۴۱.
- شاکرمی، م.، داورنیا، ر.، زهراکار، ک.، گوهری، ش. (۱۳۹۳). تاثیر آموزش جنسی بر صمیمیت جنسی زنان متأهل. *روان‌پرستاری*; ۲(۱): ۳۴-۴۲.
- نادری، ف. (۱۳۸۷). *رابطه بین دانش و نگرش جنسی، مؤلفه عشق و رضایت زناشویی با همسر آزاری در کارکنان متأهل ادارات دولتی شهر اهواز*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی اهواز.
- نورانی پور، ر.، بشارت، م. ع.، و یوسفی، ا. (۱۳۸۶). بررسی رابطه دانش و نگرش جنسی با رضایت زناشویی در زوجین ساکن در مجتمع پژوهشگران جوان دانشگاه شهید بهشتی. *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۲۴، ۳۹-۲۷.

References

- Addis, I. B., Ireland, C. C., Vittinghoff, E., Lin, F., Stuenkel, C. A., & Hulley, S. (2005). Sexual activity and function in postmenopausal women with heart disease. *Obstetrics and Gynecology*, 106, 121-127.

- Byers, Sandra. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: a longitudinal study of individuals in long-term relationships. *J Sex Res.* 42(2): 11.
- Chan, d. (2014). Sex misinformation and misconceptions among Chinese medical students in hong kong. *Medical education.* 20(5):8-390.
- Dilorio, C., McCarty, F., Denzmore, P., & Landis, A. (2007). The moderating influence of motheradolescent discussion on early and middle African-American adolescent sexual behavior. *Research in Nursing and Health*, 30, 193-202.
- Fisher, T. D. (2009). The impact of socially conveyed norms on the reporting of sexual behavior and attitudes by men and women. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, 567-572.
- Gibin, p. (2014). Men reconnecting spirituality and sexuality. *Journal of spirituality in mental health* .16(2):74-88.
- Janetius, T. (200۴). Marriage and marital adjustment. Available online at [www.homestead.com/Psycho-religion / files/ adjustment](http://www.homestead.com/Psycho-religion/files/adjustment).
- Lindau, S. T., Schumm, L. P., Laumann, E. O., Levinson, W., O'Murirheartaigh, C. A., & Waite, L. J. (2007). A study of sexuality and health among older adults in the United States. *The New England Journal of Medicine*, 357, 762-774.
- Lou, J. H., & Chen, S. H. (2009). Relationships among sexual knowledge, sexual attitudes, and safe sex behaviour among adolescents: A structural equation model. *International Journal of Nursing Studies*, 46, 1595-1603.
- Mustanski, B., Viken, R. J., Kaprio, J., Winter, T., & Rose, R. J. (2007). Sexual behavior in young adulthood: A population-based twin study. *Health Psychology*, 26, 610-617.
- Meyers, L.S., Gamst, G., & Goarin, A.J. (2006). Applied multivariate research, design and interpretation, *Thousand oaks. London.* New Deihi, Sage publication.
- Stulhofer, A., Craham, C., Bozicevic, I., Kufirin, K. & Ajdukovic, D. (2007). HIV/AIDS-related knowledge, attitudes and sexual behaviors predictors of condom use among young adults in Croatia. *International Family Planning Perspective*, 33, 58-65.
- Timm, tm, keily, mk. (2011). The effects of differentiation of self, adult attachment, and sexual communication on sexual marital satisfaction. *Journal of sex and marital therapy*. 37(3):23-206.
- Williams, K, Sassler, S, Nilholson, LM. (2008). For better or for wors? The consequence of marriage and cohabitation for single mothers. *Social forces*. 86(4):511-1481.